

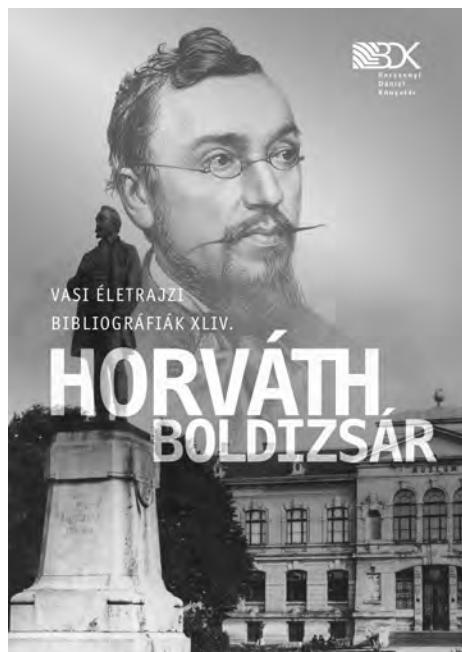
Horváth Boldizsár

ANYAGGYŰJTÉS, SZERKESZTÉS:
HORVÁTHNÉ KUPI ILDIKÓ. SZOMBATHELY,
BERZSENYI DÁNIEL KÖNYVTÁR, 2023. 100 P.
(VASI ÉLETRAJZI BIBLIOGRÁFIÁK, 44.)

A *Vasi életrajzi bibliográfiák*-sorozatot 1974-ben indította a Berzsényi Dániel Megyei Könyvtár azzal a céllal, hogy bemutassa azoknak a kiemelkedő személyeknek az életútját és munkásságát, akik származásuk, tevékenységük révén a megyéhez kötődnek. Az indulás évében két kötet látott napvilágot, a Somogyi Béláról és a Fürst Sándorról szóló kötet. 49 év elteltével, 2023-ban a periodikum 44. darabja került ki a nyomdából. A közel ötven év alatt megjelent kiadványok – értékeikként említve – híres vasi személyiségek számtalan elfelejtett adatait tárták fel, forrásjegyzéket nyújtva a helytörténet, a művelődéstörténet, egy-egy szakterület kutatóinak és az érdeklődőknek egyaránt.

Az életrajzi bibliográfiának a szombathelyi születésű jogászról, politikusról szóló kötetének anyaggyűjtő munkája Horváth Boldizsár születésének 200. évfordulóján vette kezdetét, és halálának 125. évfordulóján fejeződött be, így az emlékévkapcsán megjelent tanulmányok is bekerülhettek a kiadványba. Horváth Boldizsár személyét tisztelet és megbecsülés övezte a kortársak és az utókor részéről is. Még életében a szombathelyi városi testület közteret nevezett el róla (1887), és közadakozásból neki állították fel a második egész alakos szobrot a településen, a múzeumkertben (1901). A Berzsényi Dániel Könyvtár a bibliográfia több mint nyolcszáz tételében mutatja be az igazságügyi szakember életútjának legfontosabb állomásait.

A könyv felépítése a bibliográfiák közismert, elfogadott szerkezetét követi, a középpontban álló személy életrajzát követően

tematikusan csoportosítva, azon belül időrendben tárja fel a Horváth Boldizsár által írt műveket és a róla szóló irodalmat. Az ügyvéd, jogalkotó, politikus emlékének hű megőrzését szolgálja az életpálya nyolc fejezetre tagolt, bibliográfiai tételeken keresztül történő bemutatása, amelyet kiegészít a Horváth Boldizsár utóéletével, kultuszával foglalkozó rész, valamint azon publikációk jegyzéke is számba lett véve, amelyekben Horváth Boldizsárt ábrázoló képzőművészeti alkotások találhatók. A 11. fejezet pedig a 19. század második felének élclapjaiban megjelent írásokból, karikatúrákból válogat. A tételekben való keresést cím-, név- és tárgymutató segíti.

Az életrajzi sorozat kötetait kezdettől fogva igényes, körültekintő bibliográfusi munka jellemezte. A szerkesztő, Horváthné Kupa Ildikó tevékenysége jelen kötetnél is ezt támasztja alá, ugyanis a *Municipium* és *Parlamentarismus* című 1866-os röpirathoz

köthető kutatómunka eloszlatta a szerzőséggel kapcsolatos kételyeket, évtizedes tévedéseket tisztázott, dr. Katona Attila történész szakmai segítségével.

A 2023-ban napvilágot látott kiadvány sokak számára adhat ösztönzést és kutatási kedvet a több mint kétszáz éve született Horváth Boldizsár életművének megismerésére. Tisztelettel ajánlom a könyvet mindazoknak, akik érdeklődnek az iránt, hogy egyszerű városi polgárból miként vált országosan is elismert személlyé az Andrássy-kormány igazságügyminisztere.

Sellyei Tamás Ottó könyvtervező-grafikusnak köszönhetően a több évtizedes hagyományra épített sorozat legújabb darabjait 2021-től megújult köntösben vehetik kézbe az olvasók.

Dr. Baráthné Molnár Mónika

Szell Kálmán: Időmérleg.

KÖZEL SZÁZ ÉVEM FAGGATÁSA.
MAGYAR NYUGAT KÖNYVKIADÓ,
SZOMBATHELY, 2023. 340 P.

A 97 éves, szépkorú orvosprofesszor Vas vármegye és Szombathely megyei jogú város díszpolgára. Most megjelent könyve esszégyűjtemény. Ahogy alcíme fogalmaz: közel száz év faggatása. Könyve elején azt kérdezi az író, vajon a hosszú élet egyfajta jutalom, avagy büntetés, ugyanakkor azt sugallja, szerettei körében szellemileg frissen, boldogan éli életét. Szokatlan és rendhagyó szépirodalmi művet vehet kezébe az olvasó. Szokatlan, mert benne három – egymástól látszólag erősen különböző – írás szerepel. A valóságban mindegyik fejezetben közös a változás bemutatása, ami a hosszú életnek nélkülözhetetlen kísérője. A könyvismertetőben az író gondolataiból is szemezgethetnénk, hogy a legjellemzőbb vonásokra mutassunk rá. „Változás az Idő rabszolgája.”

A közkeletű mondás szerint: „Az idők változnak, s vele együtt mi is változunk.” Ahogy az író fogalmaz: „A változás nem érték, csak az időben lezajló történések módja, eszköze, ami fogamzásunktól kezdve halálunkig, sőt porrá válásunkig még a sírban is – hű kísérője életünknek, halálunknak. Reményeink szerint – a végső ítéletig lelkünknek is társa lesz, hogy azután a tér és időnélküliségben végleg elbúcsúzhassunk tőle.” Változik a környezet, a világ is. Megszületik egy újabb világ, modernebb emberekkel, ami további változások eredője. „Az étellel kapcsolatos minden leírás, kép csak egy rövid időt hitelesíthet. A változás egy ÉLET nevű komplexum kísérője, ami átmeneti változottságok formájában jelenik meg. Minden történés háttérében jelen van.”

A könyv első fejezete, *Az elásott múlt, betemetett jövő*, a leghosszabb írás, amelyben a szerző egy színházat mutat be. A változó világban minden történelmi kor egy-egy

színfal, a születéstől a halálig tartó forgószínpad. A múlt, sőt az elillanó jelen már nem lehet változtatni, a jövő formálása csak részben sikerülhet. Múlt nélkül nincs jelen, a múltat nem lehet „véggépp eltörölni”. „A jelent csak úgy tudjuk igazán értelmezni, ha ismerjük a múltat, a világ ősidők óta folyamatos változásban van.” Vázolja: „Szülei vagy akarták, vagy nem, de [a valaki] létrejött. Senki nem kérdezte tőle, hogy akar-e az élet színpadán szerepelni. Hogy fiú vagy lány kíván-e lenni. Nem választhatott fajtát, nemzetiséget, időpontot. Azt sem, hogy hova szülessen és mikor. Egyáltalán szeretne-e élni?” Barátját és szellemi társát, dr. Gaál Csabát idézi: „Aki nem tudja, hogy honnan jött, nem tudja, hova megy, mert nem tudja, hol van.” Körülötte a mellékszereplők is folytonosan változnak, sőt a nézőközönség is. Egy nagy és folyamatos premier részesei vagyunk, aminek szinte soha sincs vége, de ismétlése sem lehetséges. Hiszi, hogy mindez nem a véletlen műve. És mi a vége az életnek? Ahogy tudunk és beleegyezésünk nélkül életre lettünk ítélve, születésünkkor „kézbe kapjuk már a dátum nélkül kitöltött halálós ítéletünket”. A halállal lehull a függöny. Vége a szerepnek, a forgatókönyvnek, legalábbis itt a földön nincs folytatása.

Az *Életszakaszok* című fejezetben Széll Kálmán arról elmélkedik, hogy – mint ismert – minden sejtnek kiszabott élethossza van. A folytonos változások nagyon sok formában jelentkeznek. Ez az oka annak, hogy a gyerekek – kiemelve napjainkat – saját szüleiket is csak felületesen ismerik, a felnőtről – ha egyáltalán ismerték őket – csak egy bizonyos életszakaszuokról, s csak a velük való kapcsolatukról van emléküik. „Az idő centrifugális ereje a peremre szorítja, majd kiveti, és megállásra kényszeríti” őket.

Milyenek voltak és hogyan változtak a színpalak? Az *én falum* című fejezetben a Bucsuban, Herényben és Nemesbődön

megélt élményeit mutatja be. Leírása naplószerű időutazás. Írása évében (2023-ban) az év állata a védettség alatt álló vakond. Bizonyos értelemben a mi életünk is vakond élet. „Folyamatosan, szinte vakon túrjuk a jelent (a talajt), közben nem igazán tudjuk, hogy hova megyünk, hova érkezünk.”

Az *Elmélkedés életről és halálról* című második részben a halált és a halál körüli állapotot járja körül alaposan a szerző, azaz egy intenzív osztályt évtizedekig vezető, az orvostikában jártas orvosprofesszor. Érdekes a kristálytisza eszme-futtatásával megismerkedni. Az emberiség, s kiemelten a vallások egyik legnagyobb, egyúttal legkínzóbb kérdése és rejtélye a halál, valamint az, hogy következik-e valami utána? (Ez persze számos további kérdést foglal magában). A halál előfeltétele az élet.

Harmadik írása egy történelmi sorsfordulásról, nagy földi változásról, a második világháború végéről szól, egy korabeli krónikás naplószerű jegyzetei alapján. Általa a mai generáció hitelesen betekinthez a háborút közvetlenül követő időkbé.

A szerző könyve saját szemszögéből, etikai hitéből eredően súlyos emberi és társadalmi kérdéseket tár fel. Visszaemlékezései érdekesek, a mai életre vonatkozó megjegyzései figyelemre méltóak. Keresztény hívő emberként szemléli a világot. Könyve olvasmányos, sajátos stílusú, mint egyik könyvének ismertetésében írtam: „Széll Kálmán stílusú”. Műfajba sorolása nem könnyű, olvasása során a „sajátos stílust” megismerve tárja fel igazán a tartalmait.

Az igényes kiállítású munka Széll Kálmán ötödik olyan műve, amely a Magyar Nyugat Könyvkiadónál látott napvilágot. Ára barátságos, elolvasása során az olvasó készzetést érez a szerző korábbi műveinek megismerésére.

Horváth Boldizsár